ՊԱՌԱՄՈՒՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1884 — ԹԻՒ 4349.

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՀԱՏՐ 4 ՄԷԹԱԼԻԷ

ԿԷ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՏՐ 4 ՄԷԹԱԼԻԷ

Յ. Գ. ՍԷՔԱՅԵԱՆ
Համարատու — Տնօրէն

ՏԱՐԵԳԻՆ ԿԱՆԽԻԿ

ԻԶՄԻՐ	Օսմ. ոսկի	1
ԴՈՒՐՍԸ	Մէճիտիէ	6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Ֆրանկ	25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՆ

3	դրուշ տողը	ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ
2	դրուշ	ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60	փարա	ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱԼԼԱՔԱՋԵԱՆԸ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Շիշէճիլէր Ճատտէսի Զինկիրլարա Ֆէրիանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղուած է ՏԵՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը դիմուի։ Եէվի Խան թիւ 17

ԻԶՄԻՐ, ՉՈՐԵՔ. 26/8 ՀՈԿՏ. 1884

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԵԴՐՈՆ ԵՒ ԴԱՒԱՌ

—

Եթէ ոտոյգ է որ միութիւնը զօրութիւն կ'արտադրէ՝ կընանք ըսել թէ բարեխնամ Կառավարութեան Ազգիս շնորհած սահմանադրական օրէնքը դէթ բարոյապէս զօրատու ազդեցութիւն մ'ունի մեզի համար, քանի որ համայն Թուրքիոյ հայաբնակ գիւղակիները՝ աւաններուն, աւանները՝ վիճակներուն, և վիճակները՝ կեդրոնի մը, որու իրաւասութեան ներքև կը գտնուին միանգամայն ինչպէս վանական հատատութիւնք նոյնպէս և Սսոյ և Աղթամարայ կաթողիկոսութիւնք։

Երբ ունինք եկեղեցի մը զոր հարկ կը համարինք պահել, լեզու մը՝ զոր պարտ կը զանք զարգացնել, սովորութիւններ՝ զոր անհրաժեշտ կը նկատանք ազնուացնել, և այս միանգամայն որոշ ջանքեր զոր ծագումառած մասնաւոր իրաւասութիւններ, ինչպէս նաև դարաւոր հատատութիւններ՝ զոր կը ցանկանք և կը փափաքինք անվնաս և անկորոյս ունենալ՝ փարչային այսպիսի ներդաշնակ թեամբ միայն կրնանք մեր այս ամէն իրաւունքը, նպատակն ու պարտաւորութիւնները արդիւնաւոր գործել՝ Ազգիս ներկայ վիճակին մէջ։

Ազգային Սահմանադրութեան մասին՝ շատերուն պէս չափազանց լաւագոյն չենք, ոչ ալ մի քանիներու նման յուսահատ. ուստի եթէ ոմանց հետ Ազգին փրկութիւնը սոսկ այս օրէնքէն չենք սպասեր՝ դէթ ուրիշներու նման ալ ազգային ամէն տեսակ յուզմանց, թաղային կռիւներու՝, և առաջնորդական, քահանայի, վարժապետի ելն վէճերու պատճառը և գրգիռը Ազգ. Սահմանադրութիւնը չենք ենթադրեր, այլ ընդհակառակն անոնց բուն շարժառիթը կը կարծենք լինիլ այն եպերելի կիրք և վատ զգացումներ, որ Ազգ. Սահմանադրութեան հատատութենէն շատ առաջ կը տիրէին մեր մէջ, և այնպէս կը հաւատանք որ այդ կիրքը և այդ վատ զգացումներն կրթութիւնը միայն պիտի կրնայ ջնջել, և ազգ. սահմանադրական օրէնքն ալ այդ նպատակին այսինքն կրթութեան ծաւալման ծառայելու յարմարագոյն միջոցը կը նկատենք։

Եթէ այս անհրաժեշտ օրէնքի մեր մէջ յառաջ բերած էական և գլխաւոր բարեփոխութիւնք՝ ընտրական իրաւունքի ընդհանրացումը կընկատուի, կրնայ քանիլ թէ ոչ նուազ մեծ և կարեւոր փոփոխութիւն մ'եղած է միանգամայն այն վարչային կազմակերպութիւնը, որ այդ օրինաց շնորհիւ հաստատուած է՝ ցանուցիր հայաբնակ վայրերը կեդրոնի մը հետ փոխադարձաբար յարաբերութեան մէջ դնելով և կեդրոն ու դաւառ իրարու հաղորդաւոր սահմանելով։ Այս եզանակաւ ոչ միայն կեդրոնը իր կարողութեան չափով հայրական հսկողութիւն մը կրնայ դաւառներու վրայ, ոչ միայն անոնցմէ սառնալով բարոյական ոյժ և ազդեցութիւն՝ փոխադարձաբար զօրավիգ կրնանդնի անոնց, այլ միանգամայն անքնդհատ տեղեկութիւններ սառնալով ամէն տեղերու ազգայնոց վիճակին և կացութեան՝ առէպ անոնց պիտոյից հոգը կրնան ձեռնտու և աջակից կրգանուի, և որ մեծն է ու կարեւոր անոնց բոլոր մասնական ջանքերուն կարելի եղածին չափ այնպիսի ուղղութիւն մը կը տայ, որով ամէն աշխատութիւն որոշ և սահմանեալ նպատակի մը ծառայելով՝ որչափ որ հնար է արդիւնաւոր կրլինին։

Իրաց այս վիճակին կարեւորութիւնը, փարչային այս ներդաշնակութեան օգտակարութիւնը, միջոցէս այս թնդհանուր եռամատերպութեան արդիւնաւորութիւնը փորձերը արդէն ըստ կարի կը հաստատեն, ուստի անտեղի է ծանրանալ այս մասին մեր, քանի որ արդէն ոգեմիտ և ազնուամիտ անձեր ևս կրգան զայս և համայն Թուրքիոյ Հայոց մէջ յարաբերական և միութեան կապերը որ քան զոր ամրապնդելու փափաքը և սէրը կ'ընդհանրանայ, մանաւանդ այն օրէն ի վեր ուր Ամեն. Ներքէս Սրբազան մասնաւոր անձնուիրութեամբ մը կեդրոնին ազդօգուտ ջանից և գովելի նպատակներուն վրայ մեծ գրաւական ընծայած է հանրութեան։

Սակայն դառն է ըսել որ այս սիրելի մխիթարութիւններ, այս բերկրաւէտ խորհրդածութիւններ կը տարրին, կը մթագնին, երբ ի նկատի առնունք որ դէս ու դէն կը զգուին Ազգին մէջ բարձրագոյն կղերականներ, կրօնական պետեր, որոնք մի միայն անձնական կրիւք մղեալ՝ ուղղակի և անուղղակի կերպով կը ճգնին հարուածել ազգային այն կազմակերպութիւնը, զոր այնքան կարեւոր և անհրաժեշտ զբանք և կը ջանան աքացել վարչային այն մեքենայն, որով միայն կրնայ Թուրքիոյ ընդհանուր հայութիւնը արդիւնաւոր կերպով գործել։

Այսպէս ցաւալի է տեսնել որ Սիսի կաթողիկոս մը ամէն ջանի գործ կը դնէ իւր իրաւասութիւնը ընդարձակելու և անկախ լինելու համար՝ ի վնաս ազգեցութեան կեդրոնի։ Վշտալի է դիտել դի ոմանք հանդէս մը, որ լուրջ կրճանչցուի՝ նորա ըմբռնում ընթացքը, ազգաշնաս արարքը պաշտպանել կը նկրտի ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կամ խնդրանքով։

Այս պաշտպանութիւն կրկնակի ուշադրութեան արժանի է, ոչ միայն միևնոյն թերթին կարեւորութեան պատճառաւ՝ այլ ի նկատի առնելով որ այդ թերթը միևնոյն միջոցին ուրիշ բարձրագիր եպիսկոպոսի մը գործիքն ու բերանը լինելու ամէն ապացոյցներ կ'ընծայէ։

Անոնք որ քաջ կը ճանչնան Իզմիրի ազգ. գործոց դարձուածները և պաշտօնի վրայ գտնուող դիւաւոր անձնաւորութիւնները՝ կիտեն անշուշտ թէ ինչ ըսել կ'ուզենք, սակայն իրերը աւելի բացորոշակի մեկնելու համար պարագաներ չենք պակիր, և որովհետև ամենէն առաջ մեր ընթացքը ուղղել կը պարտաւորինք՝ խնդիրը Իզմիրի վրայ մասնաւորելու չենք վարանիր։

Երկու շաբաթ առաջ Մաղնիսայէն քաղաքս կը հասնի՝ Արապկիրու Կրանի գիւղի երեւելի ընտանիքէ տարեց կին մը՝ Եւա խաթուն. նոյն գիւղին մէջ հայ եկեղեցի մը և դպրոց մը չինելու համար հայաբնակ գիւղերէ և քաղաքներէ դրամ հանգանակելու եկած էր այս եռանդուն տիկինը. ունէր ինք Ազգ. Պատ[illegible] վաւերացեալ տետր մը հանգանակութեան համար. արդէն 45 օսմ. ոսկւոյ գումար մը հաւաքած ըլլալով՝ յանձներ էր Պատրիարքարանի և փոխարէն անդորրագիր մը ստանալէ ետք՝ կրկին սկսեր էր իւր հանգանակութիւնը հետազհետէ Ատաբազար, Պարտիզակ և ի վերջոյ Մաղնիսա հանդիպելով. այս վերջին տեղէն 2 ոսկի ստանալով՝ յուսալիր մըտած էր Իզմիր, սակայն դժբաղդաբար երբ առաջին անգամ կը ներկայի Ս. Առաջնորդին կը մերժուի իւր առաջարկ։ Արապկիրու նման հեռաւոր տեղ մը դալ, անշան գիւղերէ իսկ ընդունիլ նպաստ լումայն, և Իզմիրի պէս մեծահարուստ և համբաւաւոր տեղ մը մերժուիլ՝ մտածեցէք թէ ինչ տխրութիւն, ինչ վիշտ կրնայ ազդել զգայուն սրտի մը։ Անձնուէր խաթունը մտադիր է շարունակել իւր ուղեւորութիւնը մինչեւ Եգիպտոս, ուստի պարտաւոր էր դէթ իւր ճամբու ծախքը հոգալ, ասոր համար կրկին և կը կրկին կը ներկայի Ս. Առաջնորդին խնդրելու որ՝ գոնէ քահանայ մը տրուի իրեն ընկերանալու՝ հանգանակութեան համար, բայց միշտ միևնոյն մերժողական պատասխանը կը տրուի։ Հանգանակութեան նպատակը բարի էր և ազգօգուտ. ազգասէր տիկինը հաւատարմութեան ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէր. Իզմիրցի հայը որևիցէ ազգօգուտ նպատակի համար իւր նպաստը չը զլանար, ուրեմն ինչ պատճառ կար անձանձիր տիկնոջ թախանձանքը անլսելի մնալու։

Բայց պէտք չէ շեղիլ ճշմարտութենէ. այդ թախանձանք բոլորովին անլսելի չեն մնար, և ի վերջոյ երկու արծաթ մէճիտի չափ գումար մը կը հայթայթուի և կը յանձնուի հանգանակող տիկնոջ, որ ալ ևս վճռատելովեղիպատոս ուղևորելու որոշումը ի բաց կը թողու և Պոլիս կը վերադառնայ։ Մանիսայու պէս տեղէն երկու ոսկի հաւաքել, և Իզմիրէն երկու մէճիտ՝ պատիւ չբերեր մեզ Իզմիրցւոյս. ոսկայն խնդիրը դրամի խնդիր չէ. խնայողութեան չէ որ պէտք եղած արժանաւոր նպաստը կը զլացուի ոչ ալ ժողովուրդն է որ այս մերժումը կարտասանէ։

Մեր մէջ կեդրոնէն հաստատ գրութիւններու մասին հակակրութիւն մը ցոյց տալ նոր չէ. ուստի պէտք է արհամարհուի ինչ որ կեդրոնէն կը գոնի, պէտք է անդամուի ինչ որ Պատրիարքարանէն ծագումառ կառնու, պէտք է նախատուի ինչ որ Կեդ. վարչութեան կը վերաբերի և մենք հարկ է որ Վսպիրէն հաստատ ձայները ջղային տարուռով մը ըսենք և եթէ կեդրոնին դէմ մեր ամէն կիրքն ու ոխն արտայայտելու համար Աբէլեան Մոռ անբաւական գտնենք, դէթ կրնանք մեր ասպարէզին մէջ պատահած իրերու մասին վրէժ[illegible]

Սակայն եթէ կեդրոնի մի կամ աւելի անձնաւորութիւններու դէմ հակակրութիւն մը կղգանք եթէ Պատրիարքարանի այս ինչ կամ այն ինչ ժողովականին հետ հակառակութիւն մ'ունինք՝ կը բնանք մեր այդ կիրքը մեր անձնական հաշիւներու վերապահելով, և ազգ. խնդիրներու հետ չշփոթել. դժբաղդաբար բոլորովին հակառակ ուղղութեան մը մէջ կը գտնուինք, և այս ուղղութիւնը հաստատելու համար մեր յառաջ բերած Կրանի գիւղի հանգանակութեան խնդիրը՝ եթէ ոմանց անշան դէպք մը իսկ թուի, կարելի է ըսել թէ ոչ այնքան խնդիրն իւր կարեւորութեան համար յիշեցինք, որքան մեր մէջ տիրող սիրտն ու զգացումը հրապարակ հանելու համար։ Իրաւ է որ ստէպ պատահած են առիթներ ուր այդ զգացումը ոչ նուազ մեկին կերպով յայտնուած է. շատեր կը յիշեն թէ Հռիփսիմեանց վարժարանի վերաշինութեան կայսերական հրամանագիրը ստանալու համար՝ վէճութեամբ զանց եղաւ Ազգ. Պատրիարքարանի դիմել, և խնդիրը մասնաւորի մը առաջարկուելով մէկ տարի երկարաձգուեցաւ, ոսկուած շինութիւնք կիսաւարտ մնաց և ի վերջոյ Ս. Պատրիարքի միջամտութեամբ ստացուեցաւ պէտք եղած հրամանագիրը, որով կարելի եղաւ միայն անկատար թողուած շինութիւնը շարունակել։

Մոռցած չէ ամէն մարդ, որ երբեմն սովէլոց համար ի սկզբան անշան գումար մը հանգանակուեցաւ, և Ազգ. Պատրիարքանի կրկնակի մի ստիպողական գրութեան և մի քանի տեղացի ազգայնոց թախանձանաց վրայ դիմեալ Ս. Առաջնորդը անձամբ շրջիլ հանգանակութեան համար։

Անծանօթ չէ ամենուն դի ամէն անգամ որ ուսուցչի մը կամ որևիցէ բանի մը համար որու պէտք կունենանք, միշտ ոչ թէ Ազգ. Պատրիարքարանին, կեդրոնի Ուսումն. Խորհրդին, կամ վարչային ժողովներուն կը դիմենք՝ այլ աւելի մասնաւորներու. այնպէս որ կարելի է ըսել թէ Իզմիրի առաջնորդարանը աւելի Պոլսոյ մէջ մասնաւոր անհատներու հետ յարաբերութիւն ունի՝ քան թէ Ազգ. Պատրիարքարանի հետ։

Այսպիսի պարագաներ շատ կան մէջ բերելու, այսպիսի դէպքեր չեն պակիր յիշելու, բայց զանց կրնենք քաստրում՝ ներկայ ենք որ նոր բան մը չէ մեր ըսածը, այլ շատերու ծանօթ իրողութիւն մը և թէև դէս ու դէն կը գտնուին ուրիշ դաւառներ ալ, որ միևնոյն եպերելի ընթացքին մէջ կը գտնուին, բայց զանց կրնենք անոնց վրայ խօսիլ՝ կարծելով որ այդ թերութեան դէպքաւոր վայրեր ցոյց տալով դատապարտած կը լինինք նաև այն ամէն կրօնական պետերը որ թէև կեդրոնին դէմ ընդվզիլ կընկրտին՝ սակայն Իզմիրէն շատ աւելի յեսադէմ տեղերու հովութիւնը կատարելու պաշտօնն ունին։

Եւ յայտնի է միանգամայն զի արիւցէ թերութեան մը, յանցանքի մը ծանրութեան ատիճանը՝ դէթ բարոյապէս միօրինակ անձին կամ մարմնոյն դատգման վիճակին և դիրքին համեմատ. ուստի միևնոյն թերութիւններ որ այլուր կը նշմարուին՝ երբ մեր դաւառին մէջ ևս կը գտնեն՝ միևնոյն տեսութեամբ չենք կրնար դատել, այլ աւելի դառն ցաւ կը զգանք, քանզի Իզմիր Հայութեան հռչակաւոր և բարեհամբաւ կեդրոն մ'է, որմէ ընդհանուր ազգը շատ օգուտներ տեսած է, շատ արդիւնք վայելած է և շատ ալ յոյսեր կը սպասէ։ Արդ երբ ասոր բոլորովին հակառակը լինելով՝ այնպիսի ուղղութեան մը կը հետեւի, որ ինչպէս տեսանք ամէն կերպով մահաբեր է ազգին կենսական էութեան, ոչ միայն մեծ չարիք մը և ազէտ մը գործած կը լինի ի վնաս հայութեան, այլ և աւելի երկրորդական վայրերու, աւելի յեսադէմ դաւառներու յոռի օրինակ մը կընծայէ որոնք նուազ լուսաւորեալ և կրթեալ վիճակի մէջ՝ անշուշտ քաջալերութիւն պիտի ստանան ազգաւեր աշխատութիւն մը շարունակելու։

Եւ ահա ճիշդ այս պատճառաւ՝ բուն՝ իսկ այս նկատումներով կրկին և կրկին պարտաւորութիւն մը կը զգանք, ինչպէս արդէն ըսինք, ամէն կիրք, ոխ, ատելութիւն և քէն անձնական հաշիւներու վերապահելով կեդրոնի նկատմամբ աւելի օրինաւոր ընթացք մը ունենալու և աւելի ազնիւ զգացումներով և ուշիմ խորհուրդներով գործելու, ոչ միայն փափաքելի և արդիւնաւոր արդիւնք մը յառաջ բերելու և որոշ նպատակի մը ծառայած լինելու համար, այլ միանգամայն ուրիշներու ևս բարի օրինակ մը ընծայելու դիտաւորութեամբ, եթէ չենք ուզեր ինչպէս ընդհանուր ազգին նոյնպէս և ապագայ սերնդեան առջև պատասխանատու մնալ՝ մի այնպիսի ազէտի համար որ քիչ մը թերևս անդարմանալի լինի։

Ճ.

ԳՐԱԿԱՆ

ԽՆԴԻՐ ԳԱՂՂԻԵՐԵՆԷ Ի ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Երբ մէկը գրական գործի մը նը-կատմամբ հղած ակնարկութեան, դիտողութեան կամ քննադատութեան դէմ՝ կը ծանուցանէ թէ, «պիտի պատասխանեմ ըստ որում Նիւթական մեծ վնաս կը պատճառէ ինձ,» կանխաւ կը մեկնէ իւր տա-լիք պատասխանի բնութիւնը։ Ցայտնի է որ ճիշտ այսպիսի ապդարարու-թենէ մը եաք՝ Մեծ. Նորայր Բիւ-զանդացի հրատարակեց երբեմն Մա-թէոս միջոցաւ երկար յօդուած մը, որով կը պաշտպանէր իւր գաղղիե-րէնէ ի հայ բառգիրքը, ոչ թէ Նու-պարեան բառարանի՝ այլ անոր յայ-տարարութեան դէմ, անոր յայտա-րարութեան դէմ կ'ըսենք, ըստ ո-րում նոյն ինքն բառարանը 'ի լոյս չէ ընծայուած և անխիլ գործ մը քննադատել անհնար է։ Ուրքան որ այս պատասխանը՝ մենք ևս թիկնոյ-պէս չահագիտական կուզենք նշմա-րել՝ չենք զլանար խոստովանելու որ Մեծ. Նորայր միևնոյն գրութեամբ իւր գրական եւ լեզուագիտական հմտութիւնը ու տաղանդը կոսպա-յուցանէր, միայն թէ եթէ կը քա-մահրէր Մեծ. Մ. Նուպարեանի լե-զուն ու ոճը և կը հեգնէր չափաղանց պահպանողականութեամբ մը նորա թրքաբանութիւնները, միևնոյն մի-ջոցին իւր գրութիւնները իսկ կերծ չէին համարինակ թերութիւններէ։

Այսու ամենայնիւ Մեծ. Նորայր Բիւզանդացի միաւոր կը թուէ իւր քարոզ յարաբերութիւնները, ցոյց կը տայ իւր ունեցած գրական հաղ-ուագիւտ միջոցները, կը նշանակէ իւր տեսած և քննած ձեռագիրներն ու անտիպ բառգիրքերը, վերջապէս կը բացատրէր այն ամեն առաւելու-թիւնները՝ զոր կը կարծէր ինք ու-նենալ Մեծ. Մ. Նուպարեանի նկատ-մամբ և այսու կը պնդէր թէ նորա բառարանը չկրնար գերազանցել քան զիւրը։ Բարձր յարաբերութիւն-ներ գերազանցութեան և յաջող-կանութեան գրական մը չեն կըր-նար լինիլ։ Որքան չեն ձեռագիրներ մինչդեռ այն եթէ ազդրել որ բարեյի-շատակ Էմինեան և Ալդերեան հայ-րերը՝ թէ Վենետիկի և թէ Վիեն-նայի Մխիթարեան վանքերու միև-նոյն ձեռագրներն ու անտիպ բա-ռագիրքերն տեսած և պէտք եղածն անոնց մէջէն քաղած են. ուրեմն կարելի է ըսել թէ գրական այդ մի-ջոցներն առաւելութիւն մը չեն կըր-նար լինիլ, մինչդեռ անպատեհ չէ հարցնել թէ ինչ օգուտ կրնան ու-նենալ բառարաններու խորշը մնա-ցած իբր մեռեալ տառ՝ բառեր, որ և ոչ մի մասնի մէջ կը նշմար-ուին, ոչ կը գործածուին և ոչ ալ կը խօսուին։ Հնոց և Նորոց, Գրոց և Բրոց, և այլն մասնիկներ գրական, գեղջկական, ժողովրդական անթիւ և անհամար բառեր, դրոյցներ, խօսքեր և ոճեր կը պարունակեն. միթէ ա-մէնքն ալ գործածե՞լի են. միթէ ատէպ խորթ, մթին, երկդիմի և ան-որոշ բառեր և դրոյցներ չե՞ն, որոնք աւելի լեզուն կրնան խանգարել՝ քանիէ զայն հարստացնելու և վե-րաշինելու ծառայել։

Մեծ. Ն. Բիւզանդացի եթէ չափա-զանց պահպանողականութիւն մը մէկդի թողով՝ միտական թարգմա-նութիւններու մէջ վերջերս գործա-ծուած անթիւ բառեր ընդունէր իւր բառարանին մէջ՝ վստահ ենք որ զը-բաղական մի աւելի բեղմնաւոր գանձ մը ընծայած կը լինէր իւր ազգին։ Հարկ կը համարինք յարել թէ աշ-խարհաբար բառերը չենք ակնարկեր ասա, այլ նոյն իսկ գրաբար բառեր, որոնք թարգմանիչներու ջնորհիւ այլ և այլ տեղերէ քաղուելով և հետզ-հետէ գործածուելով այժմ սովորա-կան և ամենուն դիւրընթռնելի դարձած են. թէև աշխարհաբար բառերն ալ ըստ ինքեան մեծագոյն մասն մը կը կազմեն՝ բայց անոնց վրայ աւե-լորդ է խօսիլ քանի որ Մեծ. Նորայրի բառագիրքը գրաբար լեզուաւ է։

Ինչ որ ալ ըլլայ ընթերցող մը չը կրնար նորա կոծը, ողբը և հառա-չանքը անտարբեր ընել. նա կը յայտ-նէ այն ամեն դառն աշխատութիւն-ներ և տառապանք՝ զոր կրեր է իւր երկը ի լոյս բերելու համար. նա կը ցաւի, կըլայ թէ տաքին, պաղին, ա-նօթի, ծարաւ, լոյսին, մութին գրեր, սրբագրեր, դէսուդէն շրջեր, վազեր և այն ինչ իւր գործը ի կատար հա-ներ է՝ ահա Մեծ. Մ. Նուպարեան եկեր է սպաննել զայն տակաւին իւր խանձարուրին մէջ։ Սրտայոյզ են այս բացատրութիւններ. գրրովաշարժ են Մեծ. Նորայրի այս խօսքեր. դժբաղ-դաբար սպառիչը սպառելի նիւթին ընտրութիւնը կը փնտուէ, և ոչ թէ անոր համար եղած աւելի դամ պա-կաս ղհոդութիւնները. ուստի ընդ-հանուր օրէնքով մը հետամտութիւնը ներելի կը լինի և մինչև անդամ ան-հրաժեշտ՝ հանրութեան օգտին եւ շահուն համար։

Կարծես այս պարագայն փոքր ինչ ուշ ըմբռնելով՝ Մեծ. Ն. Բիւզան-դացի կը հրատարակէ «Բննադատու-թիւն Նուպարեան Թարգմանութեան Վիկթոր—Հիւկոյի Նոթր—Տամին» ա-նուն տետրը, ուր միևնոյն թարգ-մանութեան մէջ թարգմանչին գոր-ծած այլևայլ սխալները կընշանակէ՝ հաստատելու համար որ Նուպարեան բառարանը չկրնար քան զիւրը գե-րազանցել։—Թէև Մեծ. Նորայր ան-բաւ ըսելիք ունի, սակայն ուշիմ ընթերցողին կը թողու քիչն շատը մակաբերել և միտիայն իւր տեսու-թեանց ուղղեւծուծը կուզէ ցոյց տալ՝ իւր քննադատութեան նիւթը երեք գլխաւոր մասերու բաժնելով։

Շարունակելի
Կ. Է.

ԱՌ ՊՐՈԹԷ

Իբրև թէ Արտաղդէն հրաման ստացած լինէիր ամուռ եղանա-կին մէջ յանկարծ Ոլիմպոս բար-ձրանալու. թէև գիտեմ որ չես ստեր, սակայն այդ բարձրադոյն հրամանն տրուելէ յառաջ փա-փաք ունէիր հարկաւ պահ մը լրելու այս երկիր՝ ուր մահկա-նացուք արեւին ջերմութեան ներ-քև իրրև յիմարատունէ փախած խենթեր կը գտնուին . . . ասոնց-մէ ոմանք կը խնամեն բաւական ա-դէտալի նշանակութեամբ, և քիչուն կոչուող տեսակ մը արարածներ՝ [illegible] թէ մահկանացուներն յիմա-րութեան վարժեցնելու մտօք՝ ջլայն գոռ-ռիւն, ոռնդի ձիւ-ռիւն և ուրիշ խել մը յիմարական անանուշ ձ կը մ'բաներն յիմարու-թիւնը . . . ինչպէս կողոպուտի պատրաստութիւնը դադարեցնելու՝ և մերկապարանոց գողութիւնն ալ ռանդ-ռիւն կը յորջորջուին վաճա-ռական աշխարհին մէջ . . . ։

Կարծես թէ քաղաքակրթու-թեան անհրաժեշտ մի հարկն հա-մարուած է՝ մանաւանդ մեր ազ-գին մէջ՝ ախտերն ու մոլութիւն-ներն իրենց բուն անուններով չը-կոչելն այն դասուն նկատմամբ որ բարձր գիրք ունենալ կը կար-ծուի բեռ մը թանկագին մեսա-ղի պահնորդ լինելուն համար . . . Օրինակ Ա. երբ ըսես թէ — «Ե-րեկ չէ տալի օր, մահտեսի Կիր-բիանոս՝ որ յիսուն հազար ոսկի ունի և վախտունուհինդ տարի-ներ՝ մեռաւ անբարոյականու-թեան զոհ գնալով, այս անա-ռակն անցեալ տարի օգաւոխու-թեան պատրուակով Փարիզ գա-ցած էր, հոն գաղտնի հիւան-դութեան մը հանդիպելով քա-զաքս վերադարձաւ, և որովհե-տև համեստ ընտանիքի մէջ մէջ դժուար է այսպիսի ծեր ախ-տացեալի մը բժշկութեան հոգ տարուիլ, մանաւանդ որ մեռ-նողն խիստ որկրամոլ էր և չէր կարող ոչ վնասակար ուտելիքէ և ոչ ալ օղիէ քաշուիլ՝ առջի օր ախտն յանկարծ գլխուն զարկաւ ու մեռաւ. կը շնորհաւորենք իր համեստ լծակիցն ու որդիքը որ շատով վերկուեցան իրենց մէջ բնակող յիշեալ մահատու տար-բէն» — իսկոյն կը բանբասուիս Իբրև չարախօս, զրպարտիչ, կոշտ, անկիրթ ելն. ելն. այլ պարտիս ըսել — «Ամսոյս 13/25 շաբաթ՝ ցաւալի օր մ'էր ամբողջ քաղաքիս բնակչաց համար. այն կարես ծիսածան(1) որ ըլլս սքփ-ռուի . . . Լիթռէ կըսէ թէ . . . ողբացեալն Լիթռէ ըսաւ որ . . . տեսէք ի՞նչ կըսէ Լիթռէ. . .»։—

Թէև պիտի առարկես Պրոթէ, որ այսպիսի պատասխան մը ինք-նին կապացուցանէ պատասխա-նողին խենդութիւնը. սակայն խնդիրն այն է, մանաւանդ բար-կանալի կէտն այս է թէ այն կարգի հեղինակ մը ի՞նչու իր թե-բուութիւնը չխոստովանիր բացէ ի բաց . . . մինթէ ըստ իր կարծեաց երևելի իսկ ըստ հասարակութեան ներևոյթ ռ-ղ-ռ-ռ մը հոգի չունե՞ր որ իր ռ-ղ-ռ-ռ-ռեան մէջ ե-ե-ե-ն եմ կը պոռար . . . ։

Օրինակ Ե. . . բայց օրինակ-ներն անհամար են և իմաստա-բերդն անձուկ, ուստի բաւական-ցիր այս չափով Պրոթէ, և գիա-ցիր որ մահկանացուք միշտ կը-խաղնին, ամօթ կ'զգան իրերն ու չիրերն (էէ, ահա բառ մը եւ յօ-բինուեցաւ, գմայլէ ուրեմն, գրասէրդ Ատոմ՝,) իրենց իսկա-կան անուններով անուանելու։

Շարունակելի Կ. Ս. ԱՆԹԱՌԱՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՊՈՒԲԼԷԾ 5 հոկտ. — Երէկ Խորհրդարանաց մէջ կարդացուե-ցաւ լուծման հրամանագիրը։

Միևնոյն հրամանագիրն ընտ-րութեանց թուական կ'որոշէ հոկ. 6, իսկ Խորհրդարանաց դումա-րում՝ 15։

—

ՊԷԼԿՐԱՏ 4 հոկտ. — Բուլ-գարական ակմբոց մէջ ան-հրաժեշտ կընկատուի պաշտօնէ-ական տագնապ մը։

—

(1)Մեր գրասէրն աւելի ծիսածա-նասէր է քան թէ գրասէր, կերևայ թէ . . . հաւանականն այն է թէ . . . անշուշտ . . . — բայց ի՞նչ կէրէ-ոյ, հաւանական է որ . . . անշուշտ,— չիտակն այն է որ պարոն Գրասէրն առանց ծիսածանի յօդուած չգրելու բանա-ւոր պատճառներ ունի, ասոնց գլուխաւորն է՝ ըստ իւր գրական ֆնա-դոռէրռ-ռիեան՝ որ ամեն իր պէտք է ըլլսով ապրիլ, և որովհետև յօդ-ուածներն ալ իրք են պարտին ծիս-ծանով ի տես գալ. սակայն ըստ իմ ճշմարիտ իմաստասիրութեան յիշեալ պատճառներու ամենագլխաւորն է Պ. Գրասէրին ծիսածանամոլութիւնը, ահա բառ մ'ալ զոր հնարելով կը-դնեմ էշէլին մօտ . . . ի՞նչ աղբոր ա-սութիւն, հոյակապ բառեր. այս հո-յակապ ածականն Իզմիրի Ազգային հիւանդատան վերաշինութենէն իվեր նորաձևութիւն և ժողովրդականու-թիւն ստացաւ մեր գրաֆէոաց բեր-նին մէջ կամ գրչին տակն ու վրան. ես կարծէի թէ հոյակապն մի միայն հոյակապ չինքերու համար կը գոր-ծածուէր, և ուր ուրեք ուրիշ բանի համար չգործածուիր, վեց տարի կայ սակայն որ ամեն կարգի բառեր իրենց օձքն ազատած չունին այս ածականէն, վաղը պիտի ըսենք «հոյակապ առաջնորդ», իբրև թէ գա-ւառի մը առաջնորդն քարի, կիրի, աւազի և ֆէշէ բաղադրութիւն մը լինէր. աւելին կայ, որովհետև հոյ-կապ ամեն ածականներու իշխանա-պետն կընկատուի, բնականաբար բոլոր ածականք իրեն պիտի հպատա-կին և պիտի ըսենք,—ի՞նչ հոյակապ մեծ, ի՞նչ հոյակապ պզտիկ, ի՞նչ հոյակապ գերապատիւ, ի՞նչ հոյա-կապ ոգեղ, գեղանի, տեսլի, չնչին և այլն. ուստիներց համար ալ պիտի գործածենք զայն—այսօր Մարկոսը պնակ մը հոյակապ բակլա կերաւ առ որ կընկերանար հոյակապ սոխ մը.— հիւանդաց և հիւանդութեանց հետ ալ առընչութիւն պիտի ունենայ— Նաբոլիի մէջ հոյակապ քոլերան կը-տիրէ.—եթէ հոգեվարքի մէջ տա-ռապող հիւանդ մը նկարագրել ու-զենք պիտի ըսենք—հիւանդն հոյա-կապ էր.—անանոյ հետ ալ մտեր-մութիւն պիտի հաստատէ—հոյակապ մուկ մը կրծնի երէրֆոռռդն վերջին ամամթիւն, որով Գրասէրն հոյակապ երկասիրութիւններն չկրցայ ամբողջ-ովին իմաստասիրել.—բայերու վրայ ալ պիտի ներգործէ.—երկկ զիրեր հիւրս հոյակապ երթալէն կէս ժամ յետոյ հոյակապ պառկեցայ։

ՇԱՆԿԱՑԻ 3 հոկտ. — Զինա-կան կանոնաւոր զօրքեր, գաղ-ղիական թնդանօթակիր նաւերու վրայ յարձակեցան, որք Լոքնա-նէն կուգային։ Գաղղիացիք մէկ մեռեալ և երեք վիրաւոր ունե-ցան։

4 հոկտ. — Լոքնանի վրայ գաղ-ղիական երեք մարտանաւուց կը-ռիւ փառաւոր յաղթութիւն մը եղաւ ընդդէմ 4000 Զինայիսոյ զորս Գաղղիացիք կըշարուանակեն յետս մղել։

Զինայիք մեծամեծ կորուստ-ներ ունեցան։

Նոյն Բոռոն.—Մովակալ Քուռ-պէ ամսոյս 1ին սկսաւ Քէլիւնկը ռմբակոծել, 2ին սիրացաւ անոր բերդերուն, զորս Զինայիք պար-պեցին բուռն գիմադրութենէ մը վերջ։

Այս պայքարին մէջ Գաղղիա-ցիք չորս մեռեալ և տասներեք վիրաւորեալ ունեցան։ Զինայիք ունեցան հարիւր մեռեալ և ե-րեք հարիւր վիրաւորեալ։

Քուռպէ ծովակալն 3ին պիտի վերսկսի յարձակումը։

Փոխ ծովակալ Լէսբէս 2ին յար-ձակեցաւ Թամնիւի վրայ։

—

ՀՌՈՄ 3 հոկտ. — Այսօր քո-լերայէն մեռան ի Նաբոլի 50, ի Ֆէնովա 25, այլեւայլ կողմեր 95, ընդամենն 170 հոգի։

—

ԹՈՒՆՈՒԶ 3 հոկտ.—Առողջա-պահական խորհուրդը քարան-թինայի ենթարկեց Պոնէն և Օ-բանէն եկող նաւերը։

—

ԲԱՐԻԶ 2 հոկտ.— Շանկայիէն հասնող հեռագիր մը կը ծանու-ցանէ թէ Քուռպէ ծովակալն ս-րերքշարթի օր մեկնեցաւ Մաչու-էն ուր նաւատորմն երկաթեա-տած էր։

—

ԲԼԹԻԼԳՈՒՐԿ 2 հոկտ.—Քոս-թիօրայի շրջականներէն, Վոլկա գետին վրայ նաւերուն մէջ հրդ-եհ ծագելով մեծ թուով նա-ւեր այրեցան։ Կորուստը քանի մը միլիոն ռուպլի կըհաշուի։

—

ԻՍՄԱԻԼԻԱ 2 հոկտ.— Սեպտ. 24էն մինչև 30 Սուէյշի ջրան-ցէն անցնող նաւերուն թիւն է 83։ Տասնօրեայ հասոյթն է մէկ միլիոն հինգհարիւր ութսուն հա-զար ֆրանք։

—

ԼՈՆՏՈՆ 29 սեպտ. — Թայմզ կըսէ թէ Գաղղիացիք Ֆօրմոզի նեղուցին մէջ կանոնաւորապէս երթևեկող անգլիական վաճառա-բարձ նաւ մը կեցուցնելով՝ խու-զարկեցին։

—

Թիլէն—Ցիլէն 29 սեպտ.—Զի-նաստանի կայսրուհին ինքզինքը տրամադիր կընցուցնէ Ֆրանսայի հետ խաղաղութիւն կնքելու։

—

ԲԱՐԻԶ 27 սեպ. — Մովակալ Քուռպէ առաջիկայ շաբթու պի-տի սկսի Քէլիւնկի դէմ զինուո-րական գործողութեանց։ Պէրլի-նի գաղղիական դեսպանը Բարիզ եկաւ։

Հանսիէն կըծանուցանեն թէ, Պէռժէ և Մոսիոն գնդապետաց կողմէ ուղղեալ զինուորական գործողութիւններն յաջողելէ ետև, Գաղղիացիք տիրացան Տէյի ամբողջ երկայնքին։

—

ՎԻԼԼՆԱ 28 սեպտ. — Երէկ մեծ սրտայուզում մը կը տիրեր ի Վիէնէր Նէօշթատ, Բաղաքա-պետութեան պաքատին մէջ տե-ղի ունեցած պայթման մը պատ-ճառաւ։ Այս պայթման տեղի տուաւ ռումբ մը, որ պալատին ճեմիչին մէջ դրուած էր։ Պա-լատին պատուարը ճնշուեցաւ, երկրորդ յարկին բոլոր պատու-հանները խորտակեցան, ինչպէս նաև Սէր—տ'Օր պալատին պա-

տուհանք, որ դէմ կը դնուի։ Այսօր ևս մայր եկեղեցւոյ աշտարակաց դէմ ձուռմ մ՚արձակուեցաւ, բայց ոչաս մը չպատճառեց։ Ցանցաւորները կարելի չեղաւ դտնել։ Վիէներ Նէօշթատի քաղաքապետն այսօր նամակ մը ստացաւ, ուր գրուած է.— «Սթէրմաքէր և Քամմերէր մեռած են, հիմայ կարգը ձերն է անոնց համար քաւելու։»

Ոսկիանք և զինուորք քաղքին փողոցները կը շրջագային։

—

ՓԼԷԹԱ 28 սեպտ.—Այսօր ազգային ժողովը բացուեցաւ։ Արքայական ճառը կը պնդէ առաջադանեաց Խորհրդարանի մէջ այլևայլ բարենորոգմանց հարկաւորութիւնն և նաւարկութիւնը դիւրացուցանելու համար Բօսֆ աբ Ծէրի աշխատութեանց գործադրութեանց վրայ։ Ճառախօսութիւնը կը յաւելու թէ, կառավարութիւն հաստատապէս պիտի հետամտի հաշուեկշռական հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու։ Կը յիշեցնէ նաև թէ Ալմանիոյ հետ ունեցուած յարաբերութիւնք խիստ լաւ են, թէ պետութիւնը նմանապէս խիստ բարեկամական յարաբերութիւններ ունի ուրիշ տէրութեանց հետ, հետևաբար կը հրաւիրէ զներեփոխանութիւնն անձնուիրաբար զբաղիլ ներքին գործոց և խորշիլ տեղի տալէ ամեն կերպ յուզումներու՝ որք կրնան զանազան կրօնից վերաբերեալ հասարակութեանց մէջ ցրտութիւն գոյացուցանել։

—

ՊԷՐԼԻՆ 28 սեպտ.—Կոմս Հէրպէրը Պիզմարք, արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պաւլի պիտի յաջողէ։

—

ԲԼԹԷՐՊՈՒՐԿ 28 սեպ.—Ժուռնալ աբ Սէն Բէթէրպուրկ լրագիրը կը հերքէ այն լուրն որ տարուեցաւ թէ Ֆրանսա և Ռուսիա համաձայնած են Զինաստանէն իրենց մէջ բաժնելու։

—

ՊԷՐԼԻՆ 28 սեպտ.— Բիէլէն կը հեռագրեն Հիւսիսային Ալմանիոյ Կազէթէ, թէ փոխ ծովակալ Բեռ՝ հրամանատար կարգուած է արևմտեան Ափրիկէի եղերց երկայնութեան վրայ հսկելու վիճակեալ նաւատորմին։ Այս նաւատորմիղը կը բաղկանայ «Պիզմարք, Նայսէնաւ, Օլգա և Ազիանէ» նաւերէ։

—

ՎԱՐՇԱՎԻԱ 27 սեպ.—Նոյին Վ.հսափառութիւնք այսօր մեկնեցան ի Բէթէրպուրկ։

—

ԲԱՐԻԶ 27 սեպտ.—Խորհրդարանք հոկտեմբեր 14ին պիտի բացուին։ Կը կարծուի թէ կառավարութիւն ու հաշուեկշռին յանձնաժողովք պիտի համաձայնին, առաջիկայ տարուան հաշուեկշռին վրայ 50 միլիոնի խնայողութիւն մ՚իրականացուցանելու համար։

—

ՃԷՆՈՎԱ 27 սեպտ. — Բոլէրային այս տեղ մնալուն պատճառն է ջուրին անմաքրութիւնք։ Երկու հարիւր հոգի կամաւոր գրուեցան հիւանդները խնամելու համար։

—

ՆԱԲՈԼԻ 27 սեպտ.—Բոլէրան չարունակաբար նուազման մէջ է, բայց թշուառութենէ առաջ եկած տառապանքները կը շատնան։ Մինին և հայրն գիները կը բարձրանան։ Եղած օդնութիւնք անբաւական են։

—

ՊԷՐԼԻՆ 27 սեպտ. — Հիւսիսային Ալմանիոյ Կազէթը Համպուրգէն կ՚իմացուցնէ թէ, Պիզմարք փշխանէն հրաւիրանաց վրայ, Համպուրգի վաճառատանց դբլխաւոր ներկայացուցիչք, որք շահ ունին արևմտեան Ափրիկէի վաճառականութեան մէջ, Ֆրիէարիխսրու գայլն երէկ, վանդի Պիզմարք իշխանը կը փափաքի իրենց միտքն իմանալ թէ, ինչ կերպով պէտք է կարգադրել ապագային մէջ Ալմանիոյ յարաբերութիւններն Ափրիկէի ազնիական հաստատութեանց հետ։ Ցիշեալ լրագիրը կը հաւատայ նմանապէս թէ, Դոյչիոյ և Անգլիոյ հետ բանակցութիւններ բսկած են այն յարաբերութեանց նկատմամբ՝ զորս Ալմանիա պիտի ունենայ այդ տէրութեանց հետ արևմտեան Ափրիկէի եղերց վրայ։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Շաբաթ իրիկուն մեր նաւահանգիստն հասաւ, աւստրիական երեք մարտանաւէ բաղկացեալ տորմիղ մը, ընդ հրամանատարութեամբ փոխ—ծովակալ Պարօն Մ. Փիթէրի։

Տորմիղը կը պարունակէ 771 հոգի և 24 թնդանօթ։

Ծովակալն հետևեալ կիրակի օր Կառավարութեան պալատն երթալով այցելեց ընդհ. Կառավարիչ Հաճի Նաշիտ փաշային։

Երկուշաբթի օր փոխադարձ այցելութիւն տուաւ ծովակալին՝ ընդհանուր Կառավարիչը։

—

Տէլֆէրատար Դատարի պէյ, որ գործոց քննութեան համար Սիվրիհիսար գացած էր, շաբաթ իրիկուն վերադարձաւ Իզմիր։

—

Նոյն օրն ասպի Պոլիս վերադարձաւ առևտրական նախարարութեան հաշուեկալ Ճէմիլ պէյ։

—

Պայրամի տօնին առթիւ Այտընի Մութէսարբէթ Զիվէր փաշա քաղաքս եկաւ շաբաթ օր և մեկնեցաւ հետևեալ կիրակի օր։

—

Սիվրիհիսարէն ի Սըզտճբք հարթաւպի մը չինուելու որոշում տրուած բլլալով, քանի մ՚օր առաջ երկրաչափ մը ղրկուեցաւ յիշեալ տեղը։

—

Զրոյց կայ թէ, առաջիկայ ամսուն գերմանական նաւատորմիղ մը պիտի գայ մեր նաւահանգիստը։ Նաւատորմիղ պիտի բաղկանայ երեք ղրահատոր և մէկ բանբեր նաւերէ։ Նաւատորմն հոս գալէ առաջ պիտի երթայ նախ Ալէքսանդրիա ապա պիտի շրջագայի Միջերկրականի բոլոր եղերց նաւահանգիստները։

—

Դատարս առողջապահական վերատեսուչ Ֆարիդ պէյ, որ Մէնթէշէ գացած էր տեղւոյն առողջական վիճակը քննելու համար, տեղեկագրած է թէ, յիշեալ նահանգին մէջ, առանց վկայական ունենալու բժշկութեան պարապող տասնեվեց հոգի դտնելով, կ՚արգիլէ զիրենք այդ արուեստն ի գործ դնելէ, և հարկ եղած օրինական պատիժը արամադրելու համար դատարանաց կը յանձնէ զիրենք։

Ֆարիդ պէյ իր տեղեկագրին մէջ կը յաւելու թէ, յիշեալ նահանգի առողջական վիճակը կատարելապէս գոհացուցիչ է և վերջ՝ որևէ տարափոխիկ կամ այլ հիւանդութիւններէ։

—

Երկուշաբթի օր քաղաքս հասաւ, դաւառիս պատժական վերաքննիչ տաճարի նախագահ կարգուող Իսմէթ էֆէնտի, — նախորդ ընդհանուր դատախազ Էրզրումի։

—

Սեպտեմ. 7էն մինչև 20 Բլաղովէնի մաքրանոցն հասած են 37 շոգենաւ, 17 առագաստանաւ և 196 ճանրարդ։ Առնցմէ 18 շոգենաւ և 7 առագաստանաւ արդէն իրենց քարանթինան լրացուցած բլլալով մեկնած են մաքրանոցէն։

Մաքրանոցին մէջ տակաւին կան 19 շոգենաւ և 10 առագաստանաւ։

—

Տանտրդական տրոց տեսչութիւնն իմանալով թէ, Պէրկամայի Լափճի օղլու ագարակին հունձքերէն 7116 դրիւ ցորեն և գարի ևայլն ծախուէր են, առանց տասանորդի տուրքը վճարուելու, յիշեալ ագարակին ամբարն խլկոյն կնքելու հրաման կրդրկէ, և արդէն մթերուած 1433 դրիւ արմտիքը կը դրաւէ ի Հաշիւ արոց կրկնակի գնով տուգանաց։

—

Զէշմէի գայմագամը կը դրէ տեղւոյս կառավարութեան թէ, քանի մ՚օր առաջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը պատահեր է։ Վնաս չկայ։

Ուրլայի գայմագամը ևս կ՚իմացուցնէ թէ Զէշմէի մէջ կիրակի գիշեր ալ երկրաշարժ պատահեր է։

—

Անցեալ չորեքշաբթի օր Քասապայի մէջ հրդեհ ծագելով 7 խանութ կ՚այրին։

—

Կիրակի գիշեր Ինկիլիզ Ալանը կոչուած տեղը գիշերայն մէկը կը սպաննեն հրաձգելով։ Սպանիչք անյայտ են։

—

Առջի օր քարափանց վրայ, ոստիկանութեան կողմանէ կը ձերբակալուի ծանօթ չարագործներէն Ի. կէնտէրլիանոն անուն անձը, որուն քով գտնուեր են զողութեան յատուկ գործիքներ։

—

Նոյնպէս Եանաքս անուն արիկայ մը, Դարաթաշի մէջ գողութիւն մ՚բրած՝ Վայրկեանին կը ձերբակալուի։

—

Կիրակի գիշեր ոստիկանութիւնը կը յայտնի ձերբակալել Մորմաքիայի կողմերը Եանաքս անուն անձն ոստանող Նիքօղաքի անուն չարագործը։

—

Երկուշաբթի գիշեր Ապահովական ընկերութեանց դիտարանին մօտ հրդեհ ծագելով բաւական շէնքեր այրեցան։

Կը սուի թէ այս հրդեհին առնն մեծ կողոպուտներ եղերեն։ Այրած շէնքերն ապահովագրեալ էին 3500 ոսկւոյ Լիոն ընկերութեան կողմանէ։

—

Լուսնի ամբողջական խաւարումը տեղի ունեցաւ, շաբաթ գիշեր, ճիշդ այն ժամուն՝ զոր նշանակած էին մետէորաբանական դիտարանք։ Սպասելով թէ, ինչ դիտողութիւններ պիտի ընեն դիտակները, դիտելի էր որ մեր երկրի արբանեկին սկաւառակը խիստ թանձր խաւար մը զգեցաւ, մինչդեռ հասարակօրէն այդպէս չէր պատահեր։

—

Երէկ գիշեր ժամն ութին միջոցները հրդեհ ծագեցաւ Ըրկաս Պազարը թաղին մէջ և այրեցաւ բաղմաթիւ շէնք մը։

La
LOTERIE Des ARTS DECORATIFS
de FRANCE.

Պաղդիոյ Շքարուեստից Վիճակահանութիւնն արտօնեալ է ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ, նուիրել հասարակութեան, մասերու բաժանեալ և երրորդ ու վերջին վիճակահանութեամբ (որ տեղի պիտի ունենայ ի Բարիզ, Փալէ՝ ատ Լէնտիւսթրիի մէջ առաջիկայ դեկտեմբեր 31ին) 770,000 ֆրանքի գումարը որ 103 բաժիններու բաժնուած է հետևեալ կերպով.—Մի մեծ բաժին 500,000 ֆրանք, մի մեծ բաժին 100,000, մի բաժին 50,000, երկու բաժին իւրաքանչիւրը 25,000, մի մի բաժին 10,000, քսան բաժին իւրաքանչիւրն 1000, ութսուն բաժին իւրաքանչիւրն 500։ Բաժինք վճարելի են պատ դրամով Բարիզի Պանքաբ Ֆրանս դրամատունը։

Տոմսակաց գինն է Սէկ ֆրանք։ Տոմսակներն ուղղին կը դրկուին ի փոխարէն դրամատանց տոմսակներու, Զէֆերու և Մանդա—Քօմֆերու Պ. Հանրի Ավընէլի վրայ, որ է Տնօրէն վիճակահանութեան Ճարտարարուեստի Պալատին մէջ, թիւ 4 Դուռն, ի Շանզ—Էլիզէ։ ԲԱՐԻԶ

M. Henri Avenel, Directeur de la loterie, au palais de l'Industrie, Porte 4, Champs—Elysées, PARIS

ELIXIR DENTIFRICE
ԷԼԻԹՍԻՐ ՏԱՆԹԻՖՐԻՍ ակռայ մաքրող հեղուկին գործածութեամբ, բոլորովին կանցնի
ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ՑԱՒԸ

•

ՓԼՈՒՏՈՒԿՏԵԱՆ ԿՐՕՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐ ՏՕՄ ՄԱԿԻԻԼՕՄ
Իբր ամենէ մեծ ֆվարձատարութիւն Պրուսէլի մէջ 1880ին երկու հատ ոսկի շքադրամ ստացած է։ Իսկ աբբայ Փիէր Պուրսօյի կողմանէ 1873ին հնարուած է
EAU de ZENOBIE
ԶԷՆՈՊԻԱՅԻ ՋՈՒՐԸ
որ մազերուն իրենց նախկին գոյնը տալու համար եղական ջուր մ՚է և քիչ օրուան մէջ արդիւնքը կը տեսնուի։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է։ Այս հեղուկը ներկ չէ, այլ ընտիր դեղախառն ջուր մը, որ մազերը զօրացունելով թափելը կարգիլէ և իրենց նախկին գոյնը կուտայ։

•

ԼԱՀՕՌԻ ՓՈՒՏՐԱՆ
վակչող, կակուղ և փայլուն է։ Լահօռի ֆոտրէյին մէջ կը բովանդակին թէ բրինձի փոշին և թէ մինչև հիմա գործածուած փոշիներուն (փուտրա) ընտիր յատկութիւնները։ Այս փոշին եթէ միշտ գործածուի, մորթին՝ գեղեցկութիւն և փայլունութիւն մը կուտայ՝ և կը պահպանէ դայն։ Այս փոշին քսուելէ վերջ պէտք է որ բարակ լաթով կամ կակուղ վրձինով մը սրբուի։

•

ՏՈՐԹՈՐ ՌԻՇԱՐԻՆ ՆԻՐԻԸ
խիստ կատարեալ և ընտիր ներկ մ՚է։ Գործածելէ առաջ մազերը լուալու առանց պէտք կենալու՝ մազ և մօրուք կընկերկէ և մորթին վրայ ամենևին բիծ չձգեր։
Ընդհանուր գործակալն է ի Պօրտօ Հիւկիւրի փողոց 3 թիւ, 1807ին հիմնեալ ընկերութիւնն՝
ԱՍԼԷՆ

*

Բոլոր ասոնք կը ծախուին Իզմիրի ընտիր հստեղէններ ծախողներուն, դեղագործներուն, դեղագործներուն ևայլն քով։
Անիկան տաճկաստանի համար ընդհանուր գործակալն է
ԺԱՆ Ժ. ՖԻԼԻՓՈՒԶԻ
Իզմիր, Ֆրանկաց թաղ
Ռիւկի Ֆերխանէն։

LONDON PHARMACY
Իզմիր, 1 Յուլիս 1884
Պարոնայք Ա. Մաւռ և ընկերք պատիւ ունին ծանուցանել քաղաքիս բժիշկներուն, վաճառականներուն և ընդհանրապէս հասարակութեան թէ, իրենց դեղաբանին մէջ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ԱՇԽԱՏԱՐԱՆ մը աւելցուցած են ընդ տնօրինութեամբ մի մասնաւոր քիմիագէտի, զոր յատկապէս Եւրոպայէն կանչած են։
Պարոնայք Ա. Մաւռ և ընկերք արդէն պատրաստ են օրական և քանակական (qualitative et quantitative տարբերուածութիւններ և մանրադիտական քննութիւններ ընելու ամեն տեսակ գործարանաւոր և ոչ-գործարանաւոր նիւթերու վրայ, ինչպէս են հանք, թոյն, ջուր, դինի, մէզ, ոսկրոն, բոյս և տունկ ևայլն ևայլն։

Maladies Secrètes

ԾԱԾՈՒԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Արմատէն կը բժշկուին իմ մեթոտովս՝ որ հիմնուած է գիտական նոր խուզարկութիւններու վրայ, նոյն իսկ եթէ այդ հիւանդութիւնք յուսահատեալ վիճակի մ՚ալ հասած ըլլան։ Կը բժշկեմ նաև պատանեկանութեան ժամանակ սերմնահոսութենէ և ջղային տկարութեանց ցաւալի հետևանքներն և անկարողութիւնները։
ԳԱՂՏՆԻՔ ԴՈՒՐՍ ԼԸՏՐՈՒԻԻ
խնդրեմ հիւանդութեան ճիշտ նկարագրութիւնը ղրկել ինձ։
ՏՈՔՏՈՐ ՊԷԼԼԱ
Անդամ բաղմաթիւ գիտնական ընկերութեանց
Dr. BELLA
Membre de plusieurs sociétés scientifiques.
6. Place de la Nation 6.
ԲԱՐԻԶ—PARIS

IMPORTANT
EPILEPSIE
Spasmes, Eclampsie et Névroses
Լուսնոտութիւն (սարա)
Ջղաձգութիւն (սրտաղմս)
և ուրն կերպ
Ջղայինհիւանդութիւնք
ՀԻՄՆԱՊԷՍ ԿԸԲՈՒԻԺՈՒԻՆ
իմ մեթոտովս.
Դրամական հատուցմունք բժշկուելէ վերջ կը տրուին։
Դարման կը տրուի թղթակցութեան միջոցաւ։
ԲՐՈՖ. ՏՈՔՏՈՐ ԱԼԲԵՐԹ
Prof. Dr. ALBERT
Honoré par la société scientifique française de la Médaille d'or de 1re classe pour mérites distingués.
6. Place du Trône 6.
ԲԱՐԻԶ — PARIS.

C. N. LEVENDOPOULO

Գ. Ն. ԼԷՎԷՆՏՈՊՈՒԼՈՅ
ԶՄԻՒՌՆԻԱ
Ֆրանկաց թաղ, Ն. Ալիեօթի Ֆէրխանէն
(Բափուչիներու եկեղեցիին դէմ)
Այս վաճառատան մէջ կը ծախուին, թէ մեծ և թէ փոքր քանակութեամբ կոճակներ, երիզներ, ժապաւէններ, դարգեր, ասեղնագործութիւններ, բուրգ, ասեղ, թաշկինակներ, շապիկներ, վզնոցներ, փողկապներ, գուլպաներ, աղու գլխարկներ, ծաղիկներ, վեստոններ, հովանոցներ, հոտեղէններ, մանկանց խաղալիկներ, մոմաղօծ կտաւներ (մուշէմմա), պատառաքաղ և դանակ, հարմոնիկոն (արմոնիք), կիթառ, քնար, սրինգ, օրկոստր, ևայլն ևայլն։
Արծաթի մէճիտը 33 ղուրուշի հաշուով կ՚առնուի։

Mc. Caw, Stevenson and Orr d'Islande.

ՊԱՏՈՒՀԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԱՊԱԿԻՆՆԵՐ

Ապակիի վրայ գոյներու ամենակատարեալ նմանութիւն։ — Խիստ գիւրինկերպով կը փակցուին։ — Գոյները անաւէր են և երաշխաւորեալ։—Գիները բացառիկ կերպով ժան են։ Ամբողջ Տաճկաստանի և Եգիպտոսի համար միակ գործակալ.

Ց. Գ. ՎԷՄԵԱՆ և Ընկերութիւն, Զմիւռնիա, Եուսուֆի Ֆէրխանէն թիւ 20։

Կը ծախուի նմանապէս Պ. Ֆ. Քասարիի վաճառատունը Ֆրանկաց փողոց, ինչպէս նաև Պ. Ա. Նոռայի և ընկերութեան վաճառատունը, Շիչէֆիլէր ճատտէսի։

MOORE'S

ՖԻՐՈՒՆ

ՈՏՔԻ ՓԱՊԱՐՆԵՐՈՒ (ՆԱՄԸՐ) ՀԱՄԱՐ ԱՆՎԻՆԴ ԲՈՒԺՈՒՄՆ Ի Դեղարան «ԼԸՆՏԵՐՆ ՖԱՐՄԱՍԻ»

ORPHELINAT GREC

ԳՈՅՆ ՈՐԲԱՆՈՑ ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ

—

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այս վիճակահանութիւնը բացառական է՝ տոմակներն սատցողներու ընծայած իր մեծ բաղդին, իր լքեալներուն թուոյն, բնութեան և բաղադրութեան պատճառաւ։ Լոթոներուն բուն արժէքը նոյն իսկ հանուած տոմսակներու ամբողջ գինէն բարձր է։

Առաջին և մեծ ընծա է գիւղական ընդարձակ տուն մը, որ շրջապատեալ է 14,500 քառակուսի կանգունի մօտ լայնածաւալ պարտէզէ մը։

Հետեւող 51 ընծաները կը բաղկանան պարտէզներէ, լեցուած ծովու եղերքներէ, որք կը գտնուին Կէօղթէփէի ամենէ նշանաւոր մասին վրայ, և որոց ամենէ փոքրն ունի 15 կանգուն երեւ և 36 կանգուն երկայնութիւն։

Տոմակաց թիւն է 3315, իւրաքանչիւրին գինն է մէկ ոսկի օսմանեան։

Վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի առաջիկայ դեկտեմբեր ամսոյ մէջ յատկապէս կազմուած միջազգային մասնաժողովի մը հսկողութեան տակ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել յունաց Որբանոցը ուր ղետեղուած է ծրագիրն ու պայմանները։ Նաև իւրաքանչիւր տոմակ կը կրէ իր վրայ լի ու լի բացատրութիւնները։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ

ԹԷՅ

Զինաստանէ և Ճավայէ ուղղակի ներաբերուած թէյերու ամենաընտիր տեսակներ կ'ծախուին խիստ չափաւոր գիներով Ց. Գ. ՎԷՄԵԱՆ և Ընկերութեան մթերանոցը, Եուսուֆեան Ֆէրխանէն թիւ 20։

ՍԵՂԱՆԻ ԳԻՆԻ

Սալոնիքի, Նիկոմիդիայի և Թէնէդոսի ընտիր գինիներ փոքր տակառներով կը ծախուին Եուսուֆեան Ֆէրխանէն թիւ 20 մթերանոցը։

THE

LIVERPOOL & LONDON & GLOBE

INSURANCE COMPANY

ԼԻՎԵՐՊՈՒԼ և ԼՕՆՏՕՆ և ԳԼՕԲ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհիս մէջ գոյութիւն ունեցող հրդեհի ապահովական ընկերութիւն

ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ

Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Մթր. ոսկի

1881 տարեկան հասոյթ 1,632,484 » »

Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը 17,742,921

Անոհման պատասխանատուութիւն բաժնեկիցներու

—o—

Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ Իզմիրի և թէ՛ շրջակայից մէջ շէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ եւ։ Անգլիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ։

Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, ապրկանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) եւ եւ

Ապահովելոց տրուած վերջին բաժնեգինք (շահու բաժանումով միատեղ) $1^3/_4$ % եղան, տարեկան ապահովեալ գնոյն վրայ։

Գործակատար
ՃՕՆ Տ' ԱՆՏՐԻԱ

Ֆրանկաց թաղ, Անթուան ա'Անտրիայի Ֆէրխանէն

Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէսթէն Փոխ Գործակալը Ս. Սպարթալեան եղբարց սեղանատունը։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

ՃՕՆ Ա. Ա. Կոռ

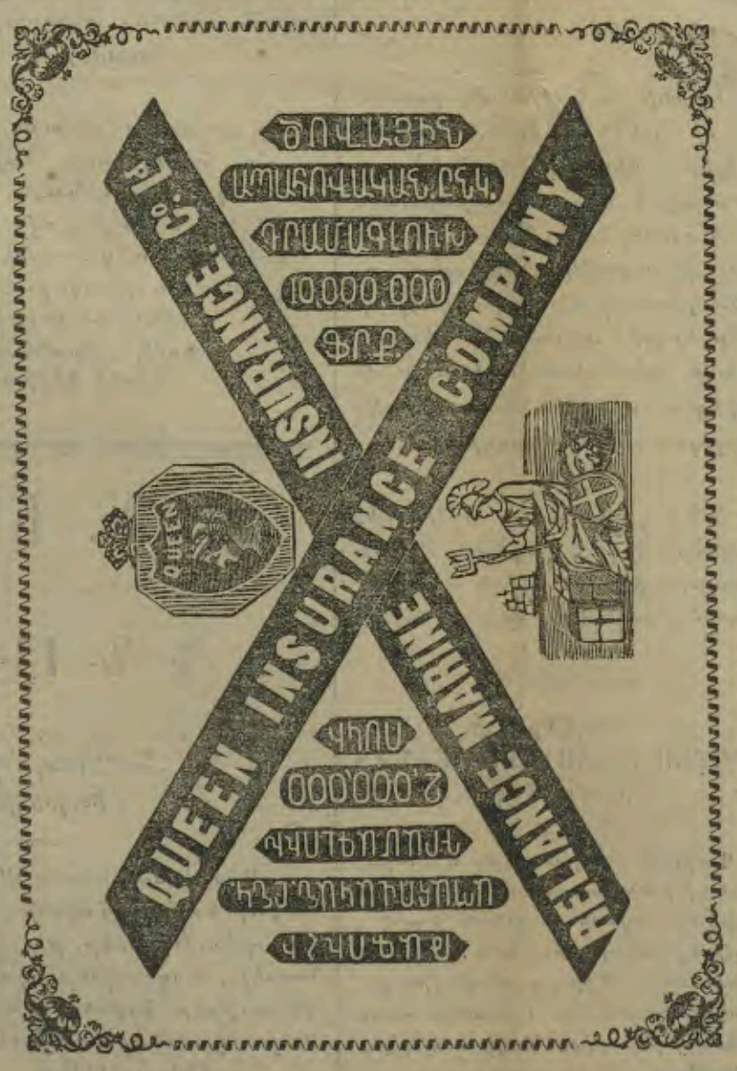

Ապահովել ուզողները պէտք է դիմեն առ Պ. Ց. Կ. ՀԻՄՆԵԱՆ, Սէֆէրեան խանին քով՝ Եսայեանց մաղազան։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Compagnie d'Assurance Viennoise—Vie et Rentes Viagères-

Վիէննայի Կենաց և Հանգստեան Թոշակի Ապահովութեան Ընկերութիւնը խիստ շահաւոր և դիւրամատչելի պայմաններով ապահովութիւններ կ'ընդունի ամեն կարգի և հասակի անձանց.

Ա. Ուղղակի մահուան դէմ ապահովութիւն։

Բ. Որոշեալ ժամանակէ մը վերջը վճարելի ապահովութիւն։

Գ. Փոքրիկ տղայոց և աղջկանց դրամագլուխ և օժիտ ապահով.

Ընկերութիւնը իւր մօտ ապահովեալ անձինքը կ'ընդունի իւր շահուն իրը ընկեր, և միչտ 3 տարին անգամ մը ապահովելին վճարելի մէկ տարուան տուրքին վրայ միչտ % 40 բաժանելի շահ մը երաշխաւորելով։

Ընկերութեանս գլխաւոր և լիազօր Գործակատարները. ի Պոլիս, Տեարք Լբպէ է Ֆիլ Վիկթոռի դրամատունն է։

Զմիւռնիոյ Գործակատար Մ. Օսկար Միրզան Լօքալ Էքզէ Էվանժէլիք Ն° 27։

Եւ որովհետև այս Ընկերութեան մանաւոր և շահաւոր պայմանները չատ ճիւղերու կը բաժնուի, առ այժմ պէտք է դիմել առ Մ. Նազարէթ Եաղճեան, Վերատեսուչ Թուրքիոյ, որ յատկապէս պաշտօնով եկած է հոս քիչ մը ժամանակի համար, որպէս զի լիովին պէտք ըլլալիք տեղեկութիւնք գոհացուցիչ կերպիւ լինին։

CHEMIN DE FER D'AIDIN

ԺԱՄԱՆԿԱՑՈՑՑ, ՍԿՍԵԱԼ 17/29 ՅՈՒՆԻՍ 1884

ՊՈՒՃԱ.

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6,40.—9.—Կ. Ա. 12,15.—*3,15.—*7,20Կ. Ե. Իզմիրէն
» 6,30.—7,30.—8,25.—9,40.—Կ.Ա. 2,30—*6,30—*8.—Կ.Ե. Պուճ.
Ամեն չորեքշաբթի երթալ 2,30—Կ. Ե. Վերադարձ 3,45.—Կ.Ե.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6,40.—9.—10,45.—Կ.Ա. —2,30—4.15—6—Կ. Ե. Իզմիրէն
» 7,30.—8,25.—9,40.—12.—Կ. Ա. 3,45.—4.50—7,30.—Կ.Ե.Պուճ.

ՍԼՎՏԻ ՔԼՕԲ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Ժամ 6,40.—9.—Կ. Ա. | *5,15.— Կ. Ե. Իզմիրէն
» 8.— 9,50.—Կ. Ա. | *6,15.— Կ. Ե. Սէվտիքլէօյէն
Ամեն Չորեքշաբթի երթալ 2,30— Կ. Ե. Դարձ 3.30 Կ. Ե.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Ժամ 6,40.—9.—10,45.— Կ.Ա. 2,30 —6.—Կ.Ե. Իզմիրէն
» 8.—9,50.—11,45.— Կ.Ա. 3,30.—7.5 Կ.Ե. Սէվտիքլէօյէն

*Ծարաթ օրեր 15 վայրկեան ուշ կելլեն
» » 30 » » »

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐ— Սէրայքէօյի համար 8.— Կ. Ա.
» Նազլլիի » 8.—10,10.— » »
» Ա.յասուլուքի » 6,40.—8.—10,10.— » »
» Թիրէի » 8.—10,10.—12.— » »

SMYRNA AND CASSABA RAILWAY

ԴԼԽԱՒՈՐ ԴԻՆ

Սկսեալ 22 Սեպտեմբեր 1884

ԿԱՌՈՒՑԻՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

ԻԶՄԻՐԼԷՆ ԱԼԱՇԷՀԻՐ

Կը մեկնի Իզմիրէն	Կ. Ա. 9 30.	Կ. Ե. 1 50.
Կը հասնի Մէնէմէն	» 10 39.	» 2 59.
» Մաղնիսա	» 11 55.	» 4 14.
Կը մեկնի Մաղնիսայէն Ղասապա	» 12 7.	
» Սալիհլի	Կ. Ե. » 2 23.	
» Ալաշէհիր	» 3 41.	

ԱԼԱՇԷՀԻՐԷՆ ԻԶՄԻՐ

Կը թողու Ալաշէհիր	Կ. Ա. 10 15	Կ. Ա.
» Սալիհլի	» 11 33	
» Ղասապա	» 12 59	
» Մաղնիսա	Կ. Ե. 1 55	8 27
» Մէնէմէն	» 3 12	9 50
Կը հասնի Իզմիր	» 4 20	10 49

SMYRNA AND CASSABA RAILWAY

BOURNABAT

ԻԶՄԻՐԼԷՆ ՊՈՒՐՆԱՊԱՏ

Սկսեալ 22 Սեպտ. 1884

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Կէս օրէն առաջ ժամ	Կէս օրէն ետեւ ժամ
7. 8. 9. 12.	3 15. 4 30. 5 45. 6 45.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Կէս օրէն առաջ ժամ	Կէս օրէն ետեւ ժամ
8. 9. 15 10. 30 12.	2. 20 3. 10 4. 5. 15 6. 30

ՊՈՒՐՆԱՊԱՏԷՆ ԻԶՄԻՐ

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐ

Կէս օրէն առաջ ժամ	Կէս օրէն ետեւ ժամ
7. 30 8. 30 9. 35	1. 30 3. 45 5. 15 6. 15 7. 15

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Կէս օրէն առաջ ժամ	Կէս օրէն ետեւ ժամ
8. 30 9. 45 11.	12. 20 2. 40 3. 30 4. 45 6. 7.

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ՏՊԱՐԱՆ, Ի ՍԷՎԼԻ ԽԱՆ ՎԵՐՆԱՑԱՐԿ ԹԻՒ 17